

Návrh priorit pre Partnerskú dohodu SR na roky 2021-2027

návrh

1. Výber cieľa politiky súdržnosti a odôvodnenie

- *Dôvody intervencie – hlavné nedostatky/problémy – prečo je nutné cieľ investície do daného cieľa.*

Tab. 1 „Výber cieľa politiky s odôvodnením

Cieľ politiky súdržnosti	Program	Fond	Zdôvodnenie výberu cieľa politiky súdržnosti (alebo FST špecifického cieľa)
CP 1	OP Slovensko	EFRR	<p>Po vstupe SK do EÚ v roku 2004 došlo k rýchlej konvergencii ekonomickej výkonnosti (HDP na obyvateľa z 58,6% na 78,3% v roku 2014). Od roku 2015 však dochádza k reverznému procesu a nastúpil rýchly proces ekonomickej divergencie. V roku 2019 predstavoval slovenský HDP na obyvateľa už len 70,2% priemeru EÚ27, z dôvodu že slovenská ekonomika nedokázala prejsť na rast založený a inováciách a výskume. Nasledovné priority povedú k prekonaniu týchto negatívnych trendov a pomôžu odstrániť alebo zmierniť uvedené nepriaznivé skutočnosti:</p> <p>Rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií</p> <ul style="list-style-type: none">• Nízka intenzita spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom a neustále klesajúci podiel slovenských podnikov s inovačnou aktivitou z celkového počtu podnikov (pokles z 35,6% v r.2010 na 30,5% v r. 2018).• Zaostávanie v intenzite výdavkov na VVaI, nielen v priemere EÚ a u inovačných lídrov, ale aj v prostredí miernych inovátorov, najmä v porovnaní s priamou konkurenciou vo V4. Slovensko v roku 2019 vydalo na VaV 0,83% HDP kým EÚ27 až 2,19% HDP.• Nevhodne nastavené legislatívno-organizačné a procesné prostredie pre podstatné zvýšenie výdavkov na VaV, aspoň na úroveň priemeru ostatných troch krajín V4, s cieľom postupného zvýšenia podnikových výdavkov na VaV na 65 % z celkových výdavkov na VaV.• Absencia potrebami definovanej, reálnej, prevádzkovo udržateľnej, zdieľanej a kooperatívnej infraštruktúry zabezpečujúcej výskum, vývoj a inovácie reflektujúcej regionálne a nadregionálne potreby, v súlade s inteligentnou špecializáciou SR, so zameraním na jej optimalizáciu pre zabezpečenie transformačných cieľov RIS3, koncentráciu zdrojov a možností využívania, v súlade s potrebami hospodárskej praxe zameranými na zabezpečenie uhlíkovo neutrálnej ekonomiky.• Nedostatočná infraštruktúra, limitovaný prístup k technologickým inováciám, nedostatok procesných inovácií, nedostatočný prenos výsledkov VaV do praxe vo všetkých oblastiach (napr. pomalé preberanie nových trendov v oblasti biomedicínskeho výskumu).• Nízka participácia v Európskom výskumnom priestore (SR patrí k najmenej úspešným krajinám EÚ v rámcových programoch).• Nízky podiel doktorandov, výskumných a administratívnych pracovníkov vysokých škôl na akademických mobilitách. <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády</p> <ul style="list-style-type: none">• Nízka pozícia SR v hodnotení stavu digitálnej ekonomiky a spoločnosti Európskej komisie (DESI 2020, 22. miesto spomedzi krajín EÚ

			<p>a medziročný pokles a potreba vytvorenia podmienok pre postupnú digitálnu transformáciu všetkých odvetví hospodárstva a spoločnosti (najmä transformácia na Priemysel 4.0).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočná synchronizácia procesov verejnej správy s možnosťami digitálnej spoločnosti, vytvorenie podmienok pre podporu „pro futuro“ dynamických regulácií orientovaných na cieľ, zjednodušenie procesov podnikania a tvorba modernej regulácie prispôbenej digitálnej dobe, vrátane debyrokratizácie procesov smerom k podnikateľom a občanom. • Zvyšovanie počtu ľudí žijúcich v mestách a ľudí žijúcich v okolí ekonomicky silných samospráv prináša problémy, vyplývajúce zo zaťaženia všetkých aspektov spojených s činnosťami samosprávy pre obyvateľov, investorov, turistov alebo podnikateľov. • Slabá alebo absentujúca prepojenosť rôznych oblastí využitia inteligentných riešení a nevyužitý potenciál „smart“ technológií na zlepšenie funkčnosti a dlhodobej udržateľnosti mestskej infraštruktúry a zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov miest a regiónov prostredníctvom rozvoja konceptov Smart Cities a Smart Regions. • Podpriemerné ukazovatele v oblasti konektivity, najmä v pevnom širokopásmovom pokrytí a v miere využívania rýchleho širokopásmového pokrytia (DESI). • Až 12 % domácností nemá prístup k štandardnému pevnému širokopásmovému pripojeniu, oproti 3 % priemeru EÚ (jedno z najnižších v EÚ). • Zabezpečenie pevného a bezdrôtového širokopásmového pripojenia s veľmi vysokou kapacitou na Slovensku, v súlade s EÚ stratégiou pre gigabitovú spoločnosť do roku 2025 je nevyhnutným predpokladom budúcej konkurencieschopnosti SR. • Stanovené ciele nie je možné dosiahnuť len prostredníctvom investícií optických sietí vzájomne si konkurujúcich komerčných subjektov, • Nízke aktuálne pokrytie Slovenska ultra-rýchlym širokopásmovým pripojením na úrovni adries/domácností (32,31 %, pričom plánované je 58,54 %). • Nízke pokrytie ultra-rýchlym širokopásmovým pripojením škôl, inštitúcií, podnikov v miestach zlyhania komerčného telekomunikačného trhu. • Riziká súvisiace s nedostatočnou bezpečnosťou infraštruktúry. <p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podiel zaniknutých subjektov (9,7 % nad priemerom EÚ) a neuspokojivá miera prežitia subjektov do 2 rokov od vzniku. • Narastajúca závislosť ekonomiky SR na úzkej špecializácii s vysokou volatilitou v období krízy a dopadom na zvyšovanie nezamestnanosti. • Nevyhnutnosť stimulovať transformáciu SR ekonomiky aplikáciou zelenej a digitálnej transformácie s cieľom eliminovať narastajúcu závislosť ekonomiky SR na úzkej špecializácii s vysokou volatilitou v období krízy. • Absencia systému špeciálnych opatrení zabezpečujúcich odstraňovanie negatívnych dopadov pandémie COVID-19 na podniky, podporu a rozvoj MSP a posilňovanie ich inovačnej schopnosti, ako aj aktivity zamerané na podporu sieťovania MSP a ich spolupráce s výskumno-inovačnými centrami. • Potreba vytvorenia podmienok na podporu investícií do technológií s vysokou pridanou hodnotou a uhlíkovo neutrálnych technológií, najmä takých, ktoré zabezpečia vysokú energetickú efektívnosť, mieru automatizácie, robotizácie, a pod. vo všetkých segmentoch podnikateľských subjektov.
--	--	--	--

			<p>Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – Ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontinuálna degradácia vzdelávacieho systému, prejavujúca sa najmä neprepojením obsahu vzdelávania s potrebami trhu práce na všetkých úrovniach vzdelávania, obrovským odlivom vysokoškolských študentov do zahraničia (v roku 2018 študovalo v zahraničí 19 % všetkých slovenských VŠ študentov v dennej forme štúdia), ako aj málo motivujúcimi podmienkami v oblasti výskumu a vývoja s výsledným nízkym záujmom excelentných absolventov, domácich aj zahraničných výskumníkov realizovať výskum a vývoj na Slovensku. Terciárne vzdelávanie predstavuje kľúčový segment, ktorý pripravuje pre trh práce vysokokvalifikovaný ľudský kapitál a poskytuje znalosti determinujúce ekonomickú rast. • Neschopnosť existujúceho vzdelávacieho systému pružne reagovať na spoločenské výzvy, demografické trendy a meniace sa výrobné metódy, zmeny potrieb v štruktúre ekonomiky, zmeny spotrebiteľského dopytu, zmeny spôsobené digitalizáciou a automatizáciou. • Klesajúca kvalita vysokoškolského vzdelávania a nízka úroveň kompetencií a zručností absolventov (Global competitiveness report) a s tým súvisiaci odliv vysokoškolských študentov do zahraničia. • Nedostatočná podpora podnikateľského vzdelávania a tvorby systémového prostredia pre rozvoj podnikavosti, ktorá znemožňuje rozvoj inovačného potenciálu podnikov (vrátane ekoinovácií a využívania IKT).
CP 2	OP Slovensko OP Rybné hospodárstvo	EFRR/KF/ ENRAF	<p>Slovensko plne podporuje ciele vedúce k dosiahnutiu uhlíkovej neutrality do roku 2050 a rovnako striktnú ochranu životného prostredia. Pre úspešný prechod k zelenšiemu a uhlíkovoneutralnému Slovensku je potrebné zacieliť investície do viacerých oblastí a odstrániť alebo zmierniť viaceré nepriaznivé prvky, faktory, obmedzenia.</p> <p>Energetická efektívnosť, zníženie emisií skleníkových plynov, OZE a rozvoj inteligentných energetických systémov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočná miera prepojenia záväzkov SR vyplývajúcich zo smerníc v oblasti energetickej efektívnosti, energetickej hospodárnosti budov a OZE, z právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohovorov v oblasti životného prostredia, strategických dokumentov a opatrení potrebných na dosiahnutie týchto cieľov s potrebami jednotlivých regiónov, • Ambícia - vybudovať ekologickejšie, nízkouhlíkové a zároveň konkurencieschopné hospodárstvo smerujúce k naplneniu záväzku uhlíkovej neutrality do roku 2050, k dosiahnutiu ktorého sa Slovensko prihlásilo je prioritou a výzvou SR, • Nedostatočný, resp. absentujúci systém koordinácie a plánovania rozvoja udržateľnej energetiky na regionálnej úrovni, ako aj realizácie projektov v oblasti energetickej efektívnosti a využívania OZE a nedostatočný energetický manažment na úrovni samospráv, • Vysoká energetická náročnosť priemyslu, • Nízke tempo obnovy verejných budov a ich nedostatočne komplexná obnova a nedostatočná aplikácia zelených prvkov obnovy, • Nízka miera nákladovo efektívnej hĺbkovej obnovy bytových budov, • Nízka miera vybavenia budov systémami riadenia a automatizácie budovy, inteligentnými meracími a monitorovacími systémami zameranými na úsporu energie, • Nedostatočné vybavenie podnikov, spotrebiteľov meracou a riadiacou technikou na zavádzanie SMART-technológií vrátane inteligentných sietí, • Nízka miera vybavenia spotrebiteľov spotrebičmi v najlepších triedach energetickej efektívnosti,

		<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočná pripravenosť na zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch, napr. pridávaním OZE do zemného plynu, resp. nahradením zemného plynu OZE, • Nedostatočne dimenzovaná elektroenergetická infraštruktúra z pohľadu požiadaviek na elektromobilitu, využívanie OZE, akumuláciu energie, energetickejšiu efektívnosť a požiadavky digitalizácie a inteligentných sietí, • Predimenzované zdroje tepla a rozvody tepla v systémoch centralizovaného zásobovania, najmä z dôvodu vysokej energetickej náročnosti v budovách zo 70. a 80. rokov minulého storočia a nízky podiel OZE v týchto systémoch, <p>Adaptácia na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extrémne prejavy počasia, najmä dlhotrvajúce obdobia sucha spojené s nedostatkom vody, prívalové dažde spôsobujúce najmä povodne či zosuvy, • Stále výraznejšie prejavy zmeny klímy v rámci Slovenska, vyžadujúce nové opatrenia na elimináciu rizík súvisiacich s hrozbou potenciálnych katastrof, • Prehľbujúce sa poškodzovanie zložiek životného prostredia, spôsobené nedostatočnou prevenciou rizík vyplývajúcich z porušovania legislatívy (envirokriminalita), <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedobudovanosť vodárenskej infraštruktúry, a to aj v zmysle záväzkov SR voči EÚ, vyplývajúcich zo smernice Rady 91/271 EHS a nedostatky v stave zastaranej infraštruktúry, <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízka miera recyklácie odpadov a výrazná závislosť od skládkovania, nízka miera zhodnocovania biologicky rozložiteľného odpadu, potreba zlepšiť podporu predchádzania vzniku odpadov a materiálovej efektívnosti a podporu prechodu na obehové hospodárstvo, potreba zvýšiť triedenie komunálnych odpadov a recykláciu odpadov, • Nízka miera zhodnocovania biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu, <p>Ochrana prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepostačujúci rozsah realizácie aktivít zameraných na ochranu biotopov a druhov, najmä v sústave Natura 2000 (aj z dôvodu doterajšieho nevyužívania platieb Natura 2000 a aqua-environmentálnych schém), ako aj na tvorbu zelenej infraštruktúry a na plnenie požiadaviek vyplývajúcich zo smerníc EÚ 92/43/EHS a 2009/147/ES a medzinárodných záväzkov, • Nedostatočne rozvinuté environmentálne povedomie a miera enviroosvety, <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výskyt environmentálnych záťaží, ako aj zanedbaných a nevyužívaných lokalít v intravilánoch, <p>Zlepšenie kvality ovzdušia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problém kvality ovzdušia - znečistenie najmä prachovými časticami z vykurovania domácností, emisiami z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov,
--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Signifikantný podiel dopravy na emisiách NOX a znečistení ovzdušia v mestách, • Závazky SR vyplývajúce zo Smernice EP a Rady EÚ 2016/2284 – zníženie emisií NOX o 36 % do roku 2029 a o 50 % od roku 2030, <p>Udržateľná multimodálna mestská mobilita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry, dráhovej dopravy vo veľkých aglomeráciách s množstvom bodových a úsekových obmedzení, vrátane nízkeho stupňa vzájomnej previazanosti a koordinácie jednotlivých dopravných módov (absencia funkčných integrovaných dopravných systémov), • Nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na opravu a údržbu vozového parku dráhovej mestskej hromadnej dopravy a autobusovej mestskej a prímestskej verejnej osobnej dopravy, • Nedostatočná kvalitatívna a kvantitatívna úroveň terminálov a zastávok verejnej osobnej dopravy, vrátane systémov informovanosti cestujúcich, • Nedostatok kvalitnej a bezpečnej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu a nízka úroveň projektovania a schvaľovania cyklistickej infraštruktúry, • Absentujúce systémy parkovania P+R, B+R, K+R v mestách a mestských aglomeráciách, • Nedostatočná preferencia verejnej osobnej dopravy na križovatkách vrátane chýbajúcich vyhradených jazdných pruhov, • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav mobilných prostriedkov dráhovej mestskej hromadnej dopravy, <p>ENRAF</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízka spotreba rýb (sladkovodných ale aj morských) v podmienkach SR, • Nízky počet subjektov zaoberajúcich sa akvakultúrou a hospodárskym chovom rýb a spracovateľským priemyslom produktov rybolovu a akvakultúry, • Ohrozenie genofondu vybraných druhov rýb v SR.
CP 3	OP Slovensko	EFRR/KF	<p>Slovensko potrebuje dobudovať dopravnú infraštruktúru na Európskej aj vnútroštátnej úrovni s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti regiónov, zlepšenia mobility obyvateľstva a tovarovej prepravy, a s tým spojeným potenciálom rastu hospodárstva a zamestnanosti. Investovať do prioritných oblastí v rámci tohto cieľa politiky sa navrhuje z nasledovných dôvodov:</p> <p>Cestná doprava</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedobudované diaľnice a rýchlostné cesty zaradené do siete TEN-T, ktoré neumožňujú kvalitné a rýchle dopravné spojenie medzi regiónmi/okolitými štátmi, negatívne vplyvajú na rozvoj hospodárstva, životné prostredie, bezpečnosť cestnej premávky a tvoria prekážku v mobilite obyvateľstva, • Kvalitatívne a kvantitatívne parametre dopravného systému SR nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva, • Závazky SR vyplývajúce z nariadenia EP a Rady EÚ č. 1315/2013 – dobudovanie základnej siete TEN-T do roku 2030 a súhrnnej siete TEN-T do roku 2050, Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav verejnej infraštruktúry intermodálnej prepravy (terminálov), nízka ponuka siete verejných terminálov a ich prepojenia na logistiku, • Nevyhovujúci až havarijný stav významnej časti ciest I. triedy, • Prekračovaná dopravná výkonnosť na väčšine úsekov ciest I. triedy vedených v plánovaných trasách diaľnic a rýchlostných ciest,

			<ul style="list-style-type: none"> • Neexistencia cestných obchvatov miest a obcí vo vybraných lokalitách Slovenska – negatívne vplyvy v podobe hlukovej a emisnej záťaže pre obyvateľov miest a obcí, • Časové straty na exponovaných úsekoch ciest I. triedy z dôvodu prekročovania prípustnej kapacity ciest, • Nevyhovujúci stavebno-technický stav mostov na cestách I. triedy, ktoré sú strategicky dôležité pre vnútornú mestskú, tranzitnú a regionálnu dopravu, • Existencia kritických nehodových lokalít a kolíznych bodov na cestách I. triedy, premietajúci sa do zníženej úrovne bezpečnosti cestnej premávky, • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav infraštruktúry ciest II, III, triedy a miestnych komunikácií, čo má negatívny dopad na rozvoj integrovanej hromadnej dopravy a bezpečnosť, <p>Železničná doprava</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T, ako aj regionálnych tratí s množstvom prechodných obmedzení traťovej rýchlosti a obmedzení interoperability, vrátane nevyhovujúceho stavu z hľadiska prístupnosti pre osoby so zníženou pohyblivosťou, čo tvorí prekážku aj pre efektívne zavedenie integrovanej verejnej dopravy, • Nedostatočná funkcionalita železničných uzlov v Bratislave, Žiline a Košiciach, spôsobujúca časové straty a prevádzkové obmedzenia, • Nízky podiel elektrifikovaných tratí a z toho plynúci nevyužitý potenciál ekologického rozmeru železničnej dopravy, • Nižšia úroveň bezpečnosti železničnej dopravy (predovšetkým na regionálnych tratiach) v dôsledku častých úrovňových križovaní s cestnou infraštruktúrou, nedostatočne zabezpečených železničných priecestí, neexistencie kontrolných bodov na sieti ŽSR, zastarané zabezpečovacie zariadenia, • Nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na kontrolu a prípravu vozového parku železničnej osobnej dopravy pre prevádzku v rámci služieb vo verejnom záujme, • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav mobilných prostriedkov regionálnej železničnej verejnej osobnej dopravy, <p>Vodná doprava</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chýbajúca infraštruktúra a nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav infraštruktúry vodnej dopravy (vodné cesty a prístavy) zaradenej do siete TEN-T, • Zastaraný lodný park vnútrozemskej plavby, čo negatívne vplyva na rozvoj hospodárstva, životné prostredie a bezpečnosť plavebnej prevádzky, • Nedostatok odborných pracovníkov v doprave, • Absencia koncepčných/integrovaných riešení smerom k efektívnemu poskytovaniu služieb obyvateľom.
CP 4	OP Slovensko	ESF+/EFRR	<p>Silný ekonomický rast v posledných rokoch zlepšil socio-ekonomickú situáciu na Slovensku, ale veľké regionálne rozdiely naďalej pretrvali. Tie sa výrazne prejavujú v sociálnej oblasti a vyžadujú si intervencie na zlepšenie prístupu ku kvalitnému zamestnaniu, k inkluzívnemu vzdelávaniu na všetkých stupňoch vzdelávania a ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným sociálnym a zdravotníckym službám. Hlavné výzvy a problémy pre jednotlivé oblasti možno zosumarizovať nasledovne:</p> <p>Adaptabilný a prístupný trh práce</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pretrvávajúce problémy v štruktúre nezamestnanosti (veľké regionálne rozdiely, vysoký podiel znevýhodnených osôb), chýbajúca dôkladnejšia profilácia uchádzačov o zamestnanie, sektor sociálneho hospodárstva zatiaľ poskytuje pracovné príležitosti relatívne malému počtu

			<p>zraniteľných a znevýhodnených osôb, nízka účasť rodičov malých detí na trhu práce,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočná spolupráca štátnych a neštátnych poskytovateľov služieb zamestnanosti, ako aj ich prepojenie so sociálnymi službami a elektronizácia, • Ohrozenie takmer 2/3 pracovných miest automatizáciou a robotizáciou, meniaci sa trh práce vyžaduje nové zručnosti, najmä digitálne, a to aj v prípade žiakov a študentov, <p>Kvalitné inkluzívne vzdelávanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systémy vzdelávania a odbornej prípravy neodzrkadľujú požiadavky trhu práce, nie sú dobre pripravené na vyrovnávanie príležitostí a na poskytovanie kvalitného inkluzívneho vzdelávania, • Neuspokojivá dostupnosť, prístupnosť a adaptabilita vzdelávania, aj z hľadiska príležitostí na neformálne vzdelávanie, výchovu k zdravému životnému štýlu a športové aktivity, • Vzdelávací systém nerozvíja kritické myslenie a mäkké zručnosti žiakov, ale uprednostňuje získavanie encyklopedických vedomostí, • Nízka predprimárna zaškolenosť detí, nedostatočná ponuka a dostupnosť služieb pre deti v ranom a predškolskom veku, vrátane znevýhodnených, • Nízka dostupnosť celoživotného vzdelávania a poradenstva, absencia záujmu a motivačných nástrojov na zvyšovanie účasti a podporu nadobúdania kompetencií pre CŽV; absencia systému uznávania výsledkov iného ako formálneho vzdelávania, • Málo atraktívne učiteľské povolanie, pregraduálna príprava pedagogických a odborných zamestnancov je nedostatočná, chýbajú kvalitné príležitosti pre ďalší rozvoj ich profesijných kompetencií a digitálnych zručností, ako aj systém monitorovania ich vzdelávacích potrieb, • Neuspokojivé výsledky vzdelávania, ktoré sú výrazne ovplyvnené sociálno-ekonomickým zázemím a odlišným materinským jazykom, • Zvyšujúci sa počet žiakov s predčasne ukončenou školskou dochádzkou, najmä zo zraniteľných a znevýhodnených skupín, • Pretrvávajúca segregácia rómskych žiakov vo vzdelávaní, nadmerné zastúpenie v špeciálnom školstve a nerovnaké zaobchádzanie, • Zvyšujúce sa množstvo sociálno-patologických javov (šikana, nízky well-being, extrémizmus, rizikové správanie), <p>Záruka pre mladých</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuplatňuje sa komplexný, individualizovaný a celostný prístup pri podpore mladých ľudí pri ich vstupe na trh práce a v čase prechodu zo školy do zamestnania, založený na poznaní potrieb cieľovej skupiny, <p>Aktívne začlenenie a dostupné služby</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuspokojivé zabezpečenie prechodu z ústavnej na domácu a komunitnú starostlivosť, nedostatočný rozsah komunitných sociálnych služieb, nie sú dostupné a prístupné všetkým cieľovým skupinám, chýba účinná spolupráca medzi ich poskytovateľmi a chýbajú podporné mechanizmy zamerané na oblasť komunitného rozvoja, vrátane v prostredí zraniteľných MRK, • Absentujúci koncept prepojenej dlhodobej (sociálno-zdravotnej) starostlivosti, sledovania po ukončenej liečbe, vrátane posudkovej činnosti, ako aj optimálnej siete zariadení poskytujúcich dlhodobú starostlivosť, • Nedostatočná zdravotná starostlivosť o krehké osoby s komplexnými problémami a s obmedzenou funkčnosťou a nedostatočný prístup k integrovanej zdravotnej starostlivosti (vrátane starostlivosti o duševné zdravie, nutričného poradenstva a rehabilitácie a pod.); nízka úroveň
--	--	--	---

			<p>edukácie, prevencie a účasti obyvateľstva na preventívnych programoch,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zlyhávajúca nákladová efektívnosť zastaranej a ekonomicky neudržateľnej zdravotnej starostlivosti s dopadom na zlú dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva, • Nedostatočný personál v oblasti zdravotných a sociálnych služieb, nutnosť zatriktívnenia povolania v týchto oblastiach a doplnenia siete zdravotníckymi pracovníkmi, ako aj potreba zvýšenia počtu zdravotníckych pracovníkov zaradených do špecializačného štúdia, • Absentujúce, sociálne, cenovo dostupné a prístupné nájomné bývanie, • Nedostatočný prístup k základnej infraštruktúre, technickej a občianskej vybavenosti v lokalitách MRK v porovnaní s ostatnou populáciou, • Absentujúca účinná ochrana znevýhodnených skupín pred diskrimináciou a nerovným zaobchádzaním, • Potreba udržania a rozvíjania systému monitorovania a hodnotenia inkluzívnych politík z dôvodu ich lepšieho zacielenia, <p>Potravinová a materiálna deprivácia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepostačujúci rozsah sociálnych intervencií pri odstraňovaní najhorších foriem chudoby, materiálnej deprivácie a sociálneho vylúčenia, <p>Sociálne inovácie a experimenty</p> <ul style="list-style-type: none"> • Absentujúci systém podpory overovania inovatívnych postupov a ich zavedenia do praxe.
CP 5	OP Slovensko	EFRR	<p>Pre kvalitnejší život v slovenských regiónoch sa navrhuje podporovať viacero oblastí v rámci tohto cieľa politiky, primárne z týchto dôvodov:</p> <p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok administratívnych kapacít na aplikovanie integrovaného riadenia a rozvoja z úrovne samospráv, vrátane strategického plánovania, rozhodovania založeného na dátach, otvoreného vládnutia a vytvárania medzisektorových partnerstiev, <p>Kvalitnejšie verejné politiky a otvorené vládnutie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potreba posilnenia integrovaného prístupu k sociálnemu, hospodárskemu a environmentálnemu rozvoju na regionálnej a miestnej úrovni, prostredníctvom integrovaných územných investícií, ktoré v sebe integrujú možnosti všetkých cieľov politiky súdržnosti, <p>Bezpečné fyzické prostredie obcí, miest a regiónov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prehlbujúca sa polarizácia spoločnosti, nárast populizmu, extrémizmu a radikalizácie, nedôvera v inštitúcie demokratického štátu, nízkej miery stotožnenia sa občanov s EÚ a nízka účinnosť verejných inštitúcií a verejnej správy v danej oblasti, • Potreba zvýšenia bezpečnosti v súlade so Stratégiou prevencie kriminality a relevantnými cieľmi bezpečnosti, ako aj súvisiacich verejných služieb vychádzajúcich zo strategických častí Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) na regionálnej a miestnej úrovni, <p>Infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potreba posilniť komunitný rozvoj, rozvoj medziľudských vzťahov, znižovanie sociálneho vylúčenia prostredníctvom nového využitia mestských a vidieckych objektov v prospech komunit a aktívneho trávenia voľného času, • Nedostatok kvalitnej infraštruktúry pre pohybové a športové aktivity občanov, <p>Kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Potreba zlepšiť atraktivitu lokalít, ich prístupnosť a kvalitu poskytovania informácií pre návštevníkov v záujme využitia potenciálu územia, • Vysoký podiel kultúrnych pamiatok v ohrozenom a dezolátnom stave.
Špecifický cieľ FST	OP Slovensko	FST	<p>Nevyhnutné je riešenie dôsledkov transformácie a podpora území, ktoré sú najviac postihnuté prechodom ku klimatickej neutralite vzhľadom na ich závislosť od fosílnych palív alebo od priemyselných postupov spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov, a zabránenie nárastu regionálnych rozdielov. Na Slovensku ide o štyri regióny, ktoré majú potenciál byť podporované v rámci FST, a to: Trenčiansky región (konkrétne región hornej Nitry) Bratislavský región, Banskobystrický región a Košický región, pričom čelia nasledovným výzvam:</p> <p>Hospodárska diverzifikácia</p> <ul style="list-style-type: none"> • potreba preorientovania regionálnej ekonomiky na nové sektory vzhľadom na ukončenie ťažby hnedého uhlia - ukončenie banskej činnosti povedie k výraznému nárastu počtu nezamestnaných pre ktorých bude potrebné zabezpečiť rekvalifikáciu a vytvoriť nové pracovné miesta • Rozvoj už etablovaných sektorov a riešenie sociálno-zamestnaneckých následkov zavádzania nových technológií a priemyselných postupov smerujúcich k napĺňaniu klimatických cieľov, podpora MSP vrátane mikropodnikov a začínajúcich podnikov, ktorá povedie k ekonomickej diverzifikácii, modernizácii a konverzii • vytváranie nových firiem v územiach najviac postihnutých prechodom ku klimatickej neutralite, • potreba zlepšenia digitálnej pripojiteľnosti a investície do digitálnych inovácií. <p>Udržateľné životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora pri napĺňaní Integrovaného národného energetického a klimatického plánu a prechodu na hospodárstvo neutrálne z hľadiska klímy, • potreba alokovania zdrojov na prelomové technológie investíciami do ekologickejšej priemyselnej výroby, čistiarní odpadových vôd a trvalo udržateľného odpadového hospodárstva v regióne, • riešenie environmentálnych dopadov spôsobených ťažbou uhlia a priemyselnou výrobou, • potreba znižovania energetickej chudoby, hlavne prostredníctvom zlepšenia energetickej účinnosti bytového fondu. <p>Kvalita života a sociálna infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • potreba zatriktívnenia regiónov postihnutých transformáciou s cieľom zníženia migrácie obyvateľstva, najmä mladých ľudí, odlivu mozgov a zabránenie celkovej depopulácie územia, • ochrana pracovných miest pracovníkov, ktoré sú v ohrození v dôsledku transformačných procesov, • zabezpečenie zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácia pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie, • zabezpečenie participatívneho princípu a zapojenie príslušných miestnych, regionálnych a národných zainteresovaných strán, podnikateľského sektora, zástupcov relevantných mimovládnych organizácií a zapojenie mladých do prípravy a realizácie Plánu spravodlivej transformácie územia, • podpora aktivít v oblasti vzdelávania a sociálnej inklúzie, ako aj sociálnej infraštruktúry pre zariadenia starostlivosti o deti a staršie osoby, ako aj v strediskách odbornej prípravy.

2. Zhrnutie výberu a hlavných očakávaných výsledkov

- *Prioritné oblasti kde je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu/prinesú rozvoj danej oblasti*
- *Očakávané výsledky, ktoré prinesie implementácia navrhovaných opatrení*

CIEĽ POLITIKY 1 – INOVATÍVNE SLOVENSKO (INTELIGENTNEJŠIA A KONKURETNIESCHOPNEJŠIA EURÓPA)

Fond: EFRR

Vecné a obsahové námety pre špecifické určenie podporovaných oblastí budú zabezpečované prostredníctvom národnej aktualizovanej RIS3 stratégie, jej akčných plánov a s ňou spojených procesov.

Rozvoj a zlepšovanie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií

Podpora spolupráce výskumných inštitúcií a vysokých škôl a podnikov a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch

Hlavným predmetom podpory bude posilnenie spolupráce medzi akademickým a podnikateľským sektorom a zvyšovanie výskumného a inovačného potenciálu v podnikoch. Všetky aktivity sa budú vykonávať pre oblasti definované v stratégii inteligentnej špecializácie RIS3.

Očakávané výsledky:

- posilnenie prepojení a vytvorenie dlhodobých partnerstiev medzi podnikmi a akademickým sektorom,
- zvýšenie investícií zo strany súkromného sektora do výskumu a inovácií,
- zvýšenie kvantity a kvality vstupov i výstupov VaI v SR,
- zvýšenie inovačných kapacít a produktivity podnikov.

Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji

Hlavným cieľom opatrenia je zabezpečenie vysoko kvalitných ľudských zdrojov pre modernú, odolnú a efektívnu ekonomiku Slovenska.

Očakávané výsledky:

- stabilizácia a nárast kvalitných ľudských zdrojov v akademickom a podnikovom sektore,
- podpora návratu slovenských výskumníkov pôsobiacich v zahraničí,
- etablovanie zahraničných výskumníkov v slovenskom výskume,
- zvýšenie počtu vedecko-výskumných pracovníkov v podnikoch
- zlepšenie schopnosti prenosu výsledkov VaI do praxe.

Podpora budovania a modernizácie centrálnej a zdieľanej infraštruktúry pre výskum a vývoj

Hlavným cieľom podpory bude dobudovanie a optimalizácia výskumnej infraštruktúry so zohľadnením ROADMAP výskumnej infraštruktúry v SR na európsku úroveň a zabezpečiť sieťovanie slovenských výskumných infraštruktúr so zahraničím, najmä v rámci ESFRI. Osobitne v oblasti zdravotnej starostlivosti je zámerom výstavba, dobudovanie a podpora infraštruktúry a kapacít pre podporu VaV v oblasti prevencie, diagnostiky, liečby, ako aj následnej starostlivosti najmä spoločensky závažných ochorení s následným zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva a zvýšením kvality života.

Očakávané výsledky:

- optimalizácia univerzitných vedeckých parkov (UPV) a výskumných centier (VC),
- sprístupnenie verejnej VaV infraštruktúry pre riešenie výskumných úloh podnikového sektora,
- budovanie výskumných infraštruktúr pre riešenie celospoločenských výziev a mimoriadnych situácií, ako aj vytvorenie podmienok pre integráciu klinického výskumu a špičkovej medicíny najmä v kľúčových oblastiach spoločensky závažných ochorení (napr. TRC – translačné výskumné centrá, výskumná nemocnica),
- podpora investícií do strategickej infraštruktúry v rámci optimalizovanej siete, ktorá prispieva k napĺňaniu priorít, cieľov, iniciatív najmä v oblasti kľúčových podporných technológií EÚ,
- zvýšenie investícií do zdravotníckej infraštruktúry, komplexné, najmä dlhodobé projekty zamerané na výskum v oblasti diagnostiky, diagnostických a terapeutických postupov/procesov.

Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore

Hlavným cieľom opatrenia je posilnenie účasti slovenských subjektov v európskych výskumných a inovačných programoch, partnerstvách a iniciatívach v rámci EÚ.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie účasti, úspešnosti a podpory slovenských subjektov, výskumníkov, výskumných tímov a kvality ich projektových návrhov v iniciatívach Európskeho výskumného a inovačného priestoru.

Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády

Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, so zabezpečením horizontálnej podpory kybernetickej bezpečnosti pre udržateľnosť digitálnej spoločnosti

Hlavným cieľom opatrenia je zvýšenie inovačnej schopnosti ekonomiky, prostredníctvom zavádzania inovatívnych a bezpečných digitálnych technológií.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov prostredníctvom podpory digitalizácie priemyselnej výroby, služieb a inovatívnych procesov lepšej regulácie,
- fungovanie nových podnikateľských modelov vrátane zdieľanej ekonomiky, a využitia inovatívnych technológií v priemysle a službách,
- vytvorenie funkčnej národnej siete centier digitálnych inovácií, (CDI) - „one stop shop“ miesta zamerané na podporu digitálnej transformácie a zapojenie do siete európskych centier digitálnych inovácií (ECDI),
- zvyšovanie úrovne digitalizácie v zdravotníctve, s orientáciou na systematickú prácu s dátami, aplikačné nástroje využitia dát vrátane „AI“, a digitálnych inovácií pre preventívu, skrínig, diagnostiku a terapeutiku
- zavedenie nástrojov a riešení z oblasti telemedicíny v zdravotníctve pre zvýšenie dostupnosti a kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti,
- posilňovanie kapacít v oblasti výskumu, vývoja a aplikácie vysokovýkonných výpočtov a kvantových technológií, umelej inteligencie, technológií decentralizovaného záznamu a iných inovatívnych technológií.

Modernizácia poskytovania verejných služieb

Cieľom podpory bude zvyšovanie kvality poskytovaných verejných služieb, najmä podporou nového spôsobu získavania, ukladania, spracovania a výmeny údajov, ktoré umožnia lepšie rozhodovanie vo verejných politikách a vybudovanie účinného systému ochrany kybernetického priestoru Slovenskej republiky.

Očakávané výsledky:

- vybudovanie platformových služieb v rámci centrálnych informačných systémov verejnej správy, zavedenie „Government as a Platform“ pomocou API,
- predikcia a manažment rizík pri riešení verejných problémov, lepšie riadenie a plánovanie zdrojov a procesov vo verejnej správe,
- digitalizácia kľúčových procesov zabezpečujúcich udržateľný rozvoj Slovenska,
- podpora a posilňovanie kybernetickej bezpečnosti na národnej úrovni a v rámci verejnej správy (dostupnosť, bezpečnosť, odolnosť), vrátane informačnej bezpečnosti v online priestore.

Podpora budovania inteligentných regiónov a miest

Hlavným predmetom podpory bude zabezpečenie rozvoja miest a regiónov prostredníctvom implementácie inovatívnych technologických riešení.

Očakávané výsledky:

- zapájanie občanov do verejného života a podpora nástrojov pre participáciu občanov na správe vecí verejných,
- zavádzanie inovácií inteligentnej špecializácie v miestnej a regionálnej samospráve,
- zefektívnenie využívania zdrojov v regióne a meste, vrátane monitorovania súvisiacej infraštruktúry a inteligentného odpadového hospodárstva,
- vytvorenie možností širokého a dostupného využitia služieb inteligentnej mobility pre dopravu osôb a prepravu tovarov (inteligentné dopravné systémy, inteligentné dáta),
- rozvoj a budovanie infraštruktúry pre alternatívne formy, tvorba podmienok pre použitie prepojených automatizovaných a autonómnych dopravných prostriedkov.

Podpora digitálnej pripojiteľnosti

Hlavným cieľom je zabezpečenie širokopásmového pripojenia s veľmi vysokou kapacitou na Slovensku, v súlade s EÚ stratégiou pre gigabitovú spoločnosť do roku 2025, ako predpokladom budúcej konkurencieschopnosti SR.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie % pripojených adries/domácností s prístupom k širokopásmovému pripojeniu (min. 100 Mbps, ktoré môžu byť upgradované na 1 Gbps),
- pripojenie významných socioekonomických partnerov s prioritáciou (zdravotníctvo, vzdelávacie inštitúcie, VAI inštitúcie, mestské oblasti, dopravné uzly, ako aj podniky digitálneho odvetvia) na širokopásmové pripojenie (min. 1 Gbps a rýchlejšie),
- zvýšenie pokrytia hlavných dopravných koridorov bezdrôtovými technológiami, zvýšenie bezpečnosti infraštruktúry.

Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií

Podpora malého a stredného podnikania

Hlavným cieľom opatrenia bude stimulovať rozvoj malých a stredných podnikov v rôznych sektoroch hospodárstva, s prioritným zameraním na oblasti určené RIS3 a inovatívne podniky.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie prístupu MSP k financovaniu, vrátane na mieru šitých finančných nástrojov,
- zvýšenie inovačného potenciálu MSP,
- zlepšenie rozhodovacích procesov orgánov verejnej správy pri podpore a rozvoji MSP,
- nárast inovatívnych riešení a inovatívneho dizajnu a ekodizajnu, prechod MSP k obehovému hospodárstvu, efektívnejšie využívania zdrojov a druhotných surovín, úspora materiálov a energetických zdrojov,
- udržanie a posilnenie pozície podnikateľských subjektov po prekonaní ekonomickej krízy spôsobenej pandemiou COVID-19,
- zlepšenie prístupu MSP a záujemcov o podnikanie k rôznym formám poradenstva a podpory podnikania.

Internacionalizácia malého a stredného podnikania

Cieľom je podpora rastu produktivity a udržania konkurencieschopnosti slovenských MSP v medzinárodnom priestore.

Očakávané výsledky:

- lepší prienik MSP na zahraničných trhoch, prístup k poradenstvu a zvýšenie účasti slovenských MSP na domácich a zahraničných prezentačných podujatiach (veľtrhy, výstavy), obchodných a podnikateľských misiách, podujatiach a konferenciách,

Podpora sieťovania podnikateľských subjektov

Hlavným cieľom opatrenia je rozvoj inovačného ekosystému, prostredníctvom podpory budovania a rozvoja klastrového ekosystému a platforiem podporujúcich zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikov.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie klastrového ekosystému na Slovensku a zvýšenie zapájania MSP do klastrových organizácií a platforiem podporujúcich inovácie a konkurencieschopnosť,
- sieťovanie podnikov a ich zapájanie do hodnotových reťazcov,
- zapojenie klastrov a inovačných platforiem do medzinárodných sietí,
- rozvoj zdieľanej infraštruktúry vrátane cezhraničnej podporujúcej spoluprácu a inovácie.

Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ

Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh

Hlavným cieľom podpory je orientácia univerzít na užšiu spoluprácu s podnikmi.

Očakávané výsledky:

- modernizácia vzdelávacej infraštruktúry, prispôbenie študijných programov a metód výučby a zatraktívnenie podmienok štúdia v súlade s potrebami praxe,

- posilnenie financovania študijných odborov v doménach RIS3 SK a v oblastiach, ktoré majú potenciál prispieť k diverzifikácii slovenského hospodárstva,
- prevencia odchodu študentov do zahraničia, prostredníctvom zavedenia motivačných nástrojov pre študentov.

Podpora odborného a celoživotného vzdelávania a prípravy v kontexte priemyselnej revolúcie 4.0 a inteligentnej špecializácie

Hlavným cieľom podpory je zvýšenie úrovne zručností, potrebných pre inovatívnu a inteligentnú transformáciu hospodárstva SR.

Očakávané sú najmä tieto výsledky:

- prepojenie vzdelávania s potrebami trhu práce s relevanciou k RIS3 SK,
- vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti práce s novými a modernými technológiami a zariadeniami a podpora duálneho vzdelávania,
- modernizácia materiálneho a technického vybavenia stredných odborných škôl.

Digitálne a podnikateľské zručnosti

Hlavným cieľom podpory je vybudovanie systému komplexnej podpory rozvoja digitálnych a podnikateľských zručností, ako aj zvýšenie záujmu o podnikanie ako kariérnu voľbu

Očakávané výsledky:

- vybudovanie vzdelávacej infraštruktúry a rozvoj programov pre vzdelávanie a rozvoj učiteľov v oblasti digitálnych kompetencií a podnikateľských zručností,
- podpora celoživotného vzdelávania v oblasti digitálnej gramotnosti a podnikateľských zručností,
- zvýšenie digitálnych kompetencií a zručností najmä v oblastiach ako napríklad IoT, dátová veda, umelá inteligencia, programovanie.

CIEĽ POLITIKY 2 – EKOLOGICKÉ SLOVENSKO PRE BUDÚCE GENERÁCIE (ZELENŠIA, NÍZKOUHLÍKOVÁ EURÓPA)

Fond: EFRR/KF/ENRAF

Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov

Potrebné bude podporiť realizáciu opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti v podnikoch a opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov, keďže budovy spolu s priemyslom predstavujú najvyšší potenciál úspor energie. K zlepšovaniu energetickej efektívnosti prispieje aj podpora opatrení zameraných na zvýšenie účinnosti systémov zásobovania energiou (teplom/chladom) a využívanie alternatívnych pohonov v podnikoch, vrátane budovania príslušnej neverejnej infraštruktúry. Znížením konečnej energetickej spotreby vo verejných budovách a bytových budovách sa prispieje k zníženiu emisií skleníkových plynov. Zlepšenie tepelnotechnických vlastností budovy vedie k zlepšeniu podmienok zdravej klímy vo vnútornom prostredí, vyššej úrovni pohody a pohodlia a zlepšeniu zdravia užívateľov. Využívaním OZE a nízko-emisných zariadení v budovách sa zlepšuje kvalita ovzdušia, čo bude mať priaznivý dopad na zdravie a kvalitu života obyvateľov. Kľúčovým opatrením bude podpora rozvoja udržateľnej regionálnej a lokálnej energetiky, vrátane zvyšovania povedomia v oblasti úspor energie a využívania OZE.

Očakávané výsledky:

- príspevok k plneniu cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030 a strategických cieľov prechodu EÚ na uhlíkovú neutralitu do roku 2050,
- systematická podpora energetického plánovania, koordinácie a rozvoja udržateľnej regionálnej a lokálnej energetiky (prostredníctvom vytvorenia siete energetických centier a posilnením energetického manažmentu samospráv) a podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti, znižovanie emisií skleníkových plynov a využívanie OZE s cieľom optimalizovať energetickú potrebu a spotrebu, vrátane zvyšovania informovanosti v oblasti energetickej efektívnosti,
- podpora implementácie opatrení energetickej efektívnosti s cieľom prispieť k zníženiu konečnej energetickej spotreby a plneniu záväzkov špecifikovaných v Integrovanom národnom energetickom a klimatickom pláne SR,
- zvýšenie energetickej efektívnosti v podnikoch a prevádzkach prostredníctvom podpory zavádzania energetickej efektívnych opatrení, SMART technológií, meracej a riadiacej techniky,

- rozšírenie vysoko energeticky efektívneho a dekarbonizovaného fondu budov a aktivizácia digitalizácie budov,
- zintenzívnenie miery nákladovo-efektívnych hĺbkových obnov bytových budov a zvýšenie tempa hĺbkovej obnovy verejných budov s uplatňovaním prvkov na ochranu prírody a biodiverzity a zelenej infraštruktúry,
- zvýšenie počtu budov vybavených systémami riadenia a automatizácie budovy a počtu budov vybavených prvkami na nabíjanie elektrických vozidiel (infraštruktúra vedenia, nabíjacie stanice),
- zníženie energetickej náročnosti distribúcie tepla/chladu, efektívnejšie využitie kapacity existujúcich systémov CZT (napojením nových odberateľov) a zlepšovanie energetickej efektívnosti infraštruktúry pri zásobovaní energiou,
- zvýšenie využívania alternatívnych zdrojov a pohonov v podnikoch a prevádzkach.

Podpora energie z obnoviteľných zdrojov udržateľným spôsobom

Vhodnou kombináciou OZE a nízkouhlíkových technológií sa bude znižovať spotreba fosílnych palív, teda aj emisie skleníkových plynov. SR má potenciál v oblasti veternej a solárnej energie. Málo využívaný je potenciál geotermálnej energie, kde podpora hydrogeologického prieskumu zameraného na efektívne využitie geotermálnej energie (vrátane hĺbenia geotermálnych vrtovej) prispeje k vytvoreniu podmienok na reálne využitie týchto OZE, najmä pre zásobovanie teplom. Dôležité bude okrem zvyšovania účinnosti výroby a distribúcie energie, aj zvyšovanie podielu OZE v systémoch zásobovania energiou (teplom/chladom), ako aj zvyšovanie podielu využívania OZE v domácnostiach na báze samospotrebiteľov resp. aktívnych odberateľov a energetických komunít. Podpora OZE bude realizovaná v súlade s podmienkami trvalej udržateľnosti a požiadavkami na ochranu životného prostredia

Očakávané výsledky:

- príspevok k plneniu cieľov EÚ v oblasti využívania OZE,
- vyššia miera využívania OZE v podnikoch a domácnostiach,
- zvyšovanie podielu OZE v systémoch zásobovania teplom a chladom, ako aj zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch, vrátane biometánu a zeleného vodíka, najmä pre zabezpečenie vykurovania a chladenia,
- zvýšenie podielu OZE v individuálnom vykurovaní a chladení,
- zvýšenie využívania OZE v prostredí energetických spoločenstiev a aktívnych odberateľov,
- vytvorenie podmienok pre využitie geotermálnej energie na energetické účely,
- urýchlenie prechodu na nákladovo efektívny, udržateľný a bezpečný systém zásobovania energiou, znižovanie emisií a zlepšovanie kvality ovzdušia.

Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladneí mimo TEN-e

Podpora pre zariadenia na výrobu, distribúciu a skladovanie energie, vrátane inteligentných systémov merania a riadenia prispeje k zvýšeniu efektívnosti zariadení na využívanie energie, vrátane možností pre inštaláciu nových zariadení na využívanie OZE a k zjednodušeniu, zjednoteniu a optimalizácii procesu pripájania zariadení do sústavy.

Očakávané výsledky:

- efektívne využívanie zdrojov a akumulčných zariadení prepojených so sústavou,
- vytvorenie možností pre aktívne zapájanie koncových užívateľov do procesu optimalizácie a znižovania ich energetických nárokov a nákladov,
- zlepšenie energetickej efektívnosti a znižovanie energetických strát.

Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám

Cieľom je zlepšiť pripravenosť čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy. Predmetom podpory sú vodozádržné opatrenia, preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami, hydrogeologický prieskum, sanácia zosuvov, aktualizácia plánov manažmentu povodňového rizika, tvorba adaptačných stratégií, najmä na nižších úrovniach, kompletizácia dát a informovanie v oblasti zmeny klímy. Základným predpokladom pre pripravenosť na riziká je tiež identifikácia ich pôvodu, zdroja, priebehu a možných následkov. Predmetom podpory je vypracovanie analytických a koncepčných podkladov pre identifikáciu vývoja rizík, strategických materiálov pre určenie spôsobov prevencie a reakcie na prípadné katastrofy. Ďalšou oblasťou podpory je rozvoj, obnova a posilnenie technických a logistických kapacít vrátane riadiacich, záchranných zložiek a samosprávy, civilnej ochrany a krízového riadenia. Je potrebné vykonávať aj opatrenia zamerané na budovanie a modernizáciu systémov vyhodnocovania rizík, systémov včasného varovania a vyzúmanie na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu obyvateľov využívajúcich adaptačné opatrenia vrátane protipovodňových,
- podpora zelenej infraštruktúry s pozitívnym vplyvom na zadržiavanie vody v krajine,
- identifikácia nových zdrojov vôd,
- sanácia zosuvov ovplyvnených zmenou klímy,
- vypracovanie adaptačných stratégií,
- zlepšenie spracovania údajov na sledovanie rizík súvisiacich so zmenou klímy a informovanie,
- zlepšenie spracovania údajov a informácií, modelovania vývoja a monitorovania rizík viazaných na zmenu klímy,
- rozvoj, obnova a posilnenie technických a logistických kapacít, vrátane riadiacich, záchranných zložiek a samosprávy, ako aj materiálnej podpory dobrovoľníkov a zaistenia miestnych zdrojov,
- zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí prostredníctvom posilnenia intervenčných kapacít záchranných zložiek a podpory opatrení nevyhnutných pre včasnú a efektívnu intervenciu,
- zvýšenie efektívnosti manažmentu rizík, vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí,
- koncepčná podpora prevencie a efektívneho boja s envirokriminalitou,
- zvýšenie kľúčových kapacít v oblasti prevencie, pripravenosti a reakcie na rizika spojené so zmenou klímy a modernizácia systémov včasného varovania a vyrozumievania,
- podpora realizácie adaptačných opatrení vrátane budovania odborných kapacít.

Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd

Cieľom je zabezpečenie dobrého stavu vôd, vrátane dobudovania stokovej siete a ČOV a tiež zlepšenie dostupnosti bezpečnej pitnej vody. Podporované aktivity sa zamerajú na dobudovanie verejných kanalizácií a ČOV v aglomeráciách nad 2 000 EO a v určitých prípadoch, s prioritným zameraním na chránené oblasti¹, aj na čistenie a odvádzanie komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách pod 2000 EO, vrátane budovania decentralizovaných systémov nakladania s komunálnymi odpadovými vodami (napr. koreňové čistiare odpadových vôd), ako aj na zlepšenie infraštruktúry na zabezpečenie zásobovania obyvateľov bezpečnou pitnou vodou, vrátane dobudovania úpravni vôd a výstavby verejných vodovodov spoločne s verejnými kanalizáciami, a tiež na kvalitné monitorovanie vôd, podporu spracovania dát pre efektívnu vodnú politiku SR a v prípade disponibilít zdrojov aj obnovu vodárenskej infraštruktúry.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu aglomerácií nad 2 000 EO s pripojením na kanalizáciu a plnenie záväzkov SR podľa smerníc EÚ,
- zlepšenie stavu odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd aglomerácií do 2 000 EO,
- zvýšenie počtu obyvateľov zásobovaných bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov,
- zvýšenie spoľahlivosti monitorovania vôd,
- vytvorenie komplexného informačného systému o vodách

Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo

Dôležitou súčasťou prechodu na obehové hospodárstvo je oblasť odpadového hospodárstva, ktorého cieľom je zvýšenie miery prípravy na opätovné použitie a recyklácie odpadov a odklon od zneškodňovania odpadov skládkovaním. Súčasťou podporovaných aktivít odpadového hospodárstva bude predchádzanie vzniku odpadov a v súlade s cieľmi a opatreniami Programu odpadového hospodárstva SR taktiež zber a triedenie komunálnych odpadov, mechanicko-biologická úprava zmesového komunálneho odpadu, príprava odpadov na opätovné použitie, recyklácia odpadov, vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov a opätovné spracovanie odpadov na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo. Strategické plánovanie v oblasti odpadového hospodárstva bude podporené zabezpečením elektronického zberu dát. Potrebné je zabezpečiť informovanosť o obehovom hospodárstve a podporiť koncepčné činnosti v danej oblasti.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie kapacity pre recykláciu a zhodnocovanie odpadov,
- zvýšenie množstva vytriedených odpadov a recyklovaných odpadov.

Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb

V tejto oblasti je dôležitá ochrana biotopov a druhov, najmä v sústave Natura 2000, podpora biodiverzity, ochrany a obnovy ekosystémov a ekosystémových služieb. Vhodnými aktivitami bude realizácia schválených dokumentov starostlivosti, dobudovanie a rozšírenie záchranných staníc pre ohrozené druhy živočíchov a rekonštrukcia

¹ chránené vodohospodárske oblasti, ochranné pásma vodárenských zdrojov a chránené územia

objektov určených na výkon funkcií štátnej ochrany prírody, ako aj monitoring biotopov a druhov, odstraňovanie invázných druhov, budovanie zelenej/modrej infraštruktúry, zabezpečenie kontinuity vodných tokov. Realizovaná bude aj systematická podpora revitalizácie zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel pri zachovaní pravidla, že obnovené objekty a územia budú využité vo verejnom záujme a pri ich revitalizácii sa uplatnia vysoké environmentálne kritériá. Podporovaná bude aj obnova a budovanie environmentálnych centier, a to aj v chránených územiach, za účelom zvyšovania environmentálneho povedomia a osvedy v širšom kontexte, slúžiacich pre odbornú aj laickú verejnosť.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie ochrany a stavu biotopov a druhov a krajinných štruktúr, vrátane boja proti inváznym druhom,
- skvalitnenie sídelného prostredia prostredníctvom zelenej a modrej infraštruktúry,
- podpora ochrany prírody a biodiverzity, a to aj novými prvkami zelenej/modrej infraštruktúry, napr. revitalizáciou a obnovou spojitosti vodných tokov, ako aj odstraňovaním bariér v tokoch,
- znižovanie rozlohy zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel a eliminácia ich nepriaznivého vplyvu na životné prostredie,
- zlepšenie environmentálneho povedomia.

Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží

K zníženiu znečistenia, nielen v mestskom prostredí, môže významne prispieť aj sanácia environmentálnych záťaží (EZ) v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a zákonom č. 409/2011 Z. z. Podporovanou aktivitou bude zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania EZ.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu sanovaných EZ a plôch sanovaného územia,
- eliminácia súvisiacich environmentálnych a zdravotných rizík,
- zavádzanie progresívnych spôsobov riešenia EZ prostredníctvom vzniku inováčného a technologického klastra a chemicko - technologického centra.

Zlepšenie kvality ovzdušia

Cieľom je znižovanie znečisťovania ovzdušia a zlepšovanie jeho kvality. Medzi kľúčové aktivity patrí zníženie emisií prachových častíc z vykurovania domácností náhradou kotlov na tuhé palivo za kotly na zemný plyn, prioritne v zónach a aglomeráciách s vysokou koncentráciou PM častíc v ovzduší, realizácia opatrení na veľkých a stredných stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia pri rešpektovaní princípu „znečisťovateľ platí“ a zlepšenie systému monitorovania kvality ovzdušia a riadenia kvality ovzdušia, ako aj informačné aktivity v tejto oblasti.

Očakávané výsledky:

- zníženie znečistenia ovzdušia,
- zlepšovanie systému monitorovania kvality ovzdušia na národnej, lokálnej/regionálnej úrovni a riadenia kvality ovzdušia, vrátane vybudovanie nového informačného systému o emisiách,
- skvalitnenie monitorovania vplyvu znečistenia ovzdušia na ekosystémy,
- informačné aktivity zamerané na zlepšenie kvality ovzdušia vrátane správnej vykurovacej praxe.

Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility

Implementované budú predovšetkým projekty s rozhodujúcim a systémovým vplyvom na fungovanie a preferenciu verejnej osobnej dopravy. Prioritne sa uvažuje s intervenciami do modernizácie a vytvorenia integrovaných dopravných systémov, výstavby prestupných terminálov a záchytných parkovísk vo veľkých sídelných aglomeráciách a najvyťaženejších dopravných uzloch, výstavby a modernizácie električkových a trolejbusových tratí, nákupu mobilných prostriedkov dráhovej, príp. autobusovej mestskej a prímestskej dopravy, modernizácie infraštruktúry existujúcich údržbových základní (depá dopravných podnikov). Súčasťou podpory bude tiež prepojenie a harmonizácia dopravy (vrátane nemotorovej a hromadnej) v mestských a prímestských oblastiach, zavádzanie nízkoemisných zón a parkovacích politík v mestách, podpora cyklistickej dopravy v mestách a ich funkčných územiach a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti cestujúcich.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie prístupnosti a atraktivity verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia podielu verejnej osobnej dopravy na del'be prepravnej práce a zníženie podielu individuálnej automobilovej dopravy,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie vo veľkých aglomeráciách (zníženie hlukovej záťaže, vibrácií, prašnosti a produkcie emisií znečisťujúcich látok a skleníkových plynov),

- zlepšenie kvality služieb poskytovaných dráhovou mestskou hromadnou dopravou (MHD),
- zlepšenie dopravnej infraštruktúry a vytvorenie predpokladov pre zavedenie komplexných zmien v organizácii verejnej dopravy v sídlach,
- zabezpečenie bezpečnej a kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry a jej integrácie s inými druhmi dopravy,
- zvýšený podiel cyklistickej dopravy na celkovej deľbe prepravnej práce v mestskej a prímestskej doprave.

ENRAF

Podpora z ENRAF v podmienkach SR sa plánuje smerovať najmä do sektora akvakultúry (hospodárskeho chovu rýb) a spracovateľského priemyslu produktov rybolovu a akvakultúry a taktiež aj na podporu spoločnej rybárskej politiky (kontrola a presadzovanie, zber údajov), podporu genofondu vybraných druhov rýb, environmentálnych služieb a marketingových opatrení. SR patrí medzi krajiny s najvyššou biodiverzitou fauny a flóry v Európe. ENRAF by malo prispievať taktiež na podporu tzv. "environmentálnych služieb rybníkov".

Prioritné oblasti podpory z ENRAF:

- podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov,
- podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie spotreby rýb na území SR,
- zvýšenie počtu akvakultúrnych prevádzok,
- zvýšenie spracovania produktov rybolovu a akvakultúry,
- podpora konkrétnych „národných“ druhov rýb (podpora genofondu natívnych populácií),
- obnovené a nové krajinotvorné prvky (rybníky a vodné plochy využívané v akvakultúre),
- podpora inovácií a pilotných projektov v akvakultúre s cieľom zvýšenia produkcie produktov akvakultúry.

CIEĽ POLITIKY 3 – MOBILITA, DOPRAVA, PREPOJENOSŤ (PREPOJENEJŠIA EURÓPA)

Fond: EFRR/KF

Cestná doprava

Rozvinutá **sieť diaľnic a rýchlostných ciest** je jednou zo základných podmienok pre prehlbovanie ekonomickej integrácie, zabezpečenie voľného pohybu tovarov a pracovnej sily a hospodárskeho rozvoja krajiny. Zároveň si SR plne uvedomuje svoj záväzok k homogenizácii TEN-T, vyplývajúci z nariadenia 1315/2013, t. j. dobudovať základnú sieť TEN-T do konca roku 2030. Prioritou je výstavba diaľnice D1 na úseku D1 Turany – Hubová, ktorý je kľúčový pre dokončenie súvislej časti diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami a chýbajúcich úsekov diaľnice D3 (severojužné prepojenie na Poľsko a ČR). Tam, kde sa neuvažuje s výstavbou diaľnic, budú intervencie zamerané aj na výstavbu rýchlostných ciest. Prioritou je výstavba nových úsekov rýchlostných ciest R2 (aj v súvislosti s transformujúcim sa regiónom Hornej Nitry), R3 a R4 (Prešovský kraj – dobiehajúci región/catching-up region v rámci iniciatívy EK), so zameraním na úseky s najvyšším pomerom spoločenských prínosov k nákladom.

V prípade **ciest I. triedy** bude pozornosť venovaná predovšetkým budovaniu obchvatov a preložiek ciest I. triedy, najmä v úsekoch s nevyhovujúcimi technickými a kapacitnými parametrami tam, kde sa neuvažuje s trasovaním ťahov TEN-T. Konkrétne úseky (vrátane mostov a križovatiek) budú stanovené na základe výsledkov štúdií realizovateľnosti, vykonaných rozborov a bezpečnostných auditov na cestnej sieti SR a budú odrážať zoznam priorít stanovených v spolupráci s útvarami hodnoty za peniaze. Intervencie budú tiež smerovať na zlepšenie nevyhovujúcich parametrov (šírka, smerové a výškové vedenie, únosnosť, bezpečnostné prvky) ciest I. triedy, prestavbu križovatiek a modernizáciu mostov, s cieľom odstraňovania kritických nehodových lokalít na cestnej sieti.

Zlepšenie **regionálnej dopravnej obslužnosti** bude podporené investíciami do modernizácie ciest II. a III. triedy, prípadne miestnych komunikácií (MK), v súlade s Plánmi udržateľnej mobility regiónov a s cieľmi identifikovanými v územných stratégiách (integrované územné investície), berúc do úvahy vyššiu prioritu nadnárodných a národných riešení. Podpora bude smerovaná prednostne na cesty vedúce k terminálom

integrovanej dopravy, resp. železničným staniciam, okresy, kde neexistuje cesta I. triedy a na obnovu mostov v zlom až havarijnom stave. Prípadné investície do MK budú zamerané na rekonštrukciu MK a ich objektov v územiach, kde je situácia najviac kritická z pohľadu bezpečnosti a ohrozenia hromadnej dopravy.

Doplňkovou súčasťou projektov ciest I., resp. nižšej triedy bude aj podpora cyklistickej dopravy (ako pridružená investícia) a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky.

Očakávané výsledky:

- odstránenie kľúčových úzkych miest na sieti TEN-T a zvýšenie kapacity a kvality dopravného spojenia s okolitými štátmi, budovaním prioritných úsekov základnej a súhrnnej cestnej siete TEN-T,
- vytvorenie podmienok pre rozvoj pracovných príležitostí a redukcia výrazných regionálnych rozdielov v rámci SR (rozvoj tzv. zaostávajúcich regiónov, podpora transformácie regiónu hornej Nitry),
- zrýchlenie dopravy, eliminácia častých kongescií a časových strát,
- zvýšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a zníženie nehodovosti,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zlepšenie životných podmienok v intravilánoch miest a obcí (hlukové zaťaženie, emisie, vibrácie, prašnosť),
- zlepšenie dopravného napojenia dotknutých regiónov na sieť TEN-T a odklonenie významnej časti výkonov tranzitnej cestnej dopravy z intravilánov miest a obcí,
- zvýšenie kapacity ciest I. triedy v exponovaných úsekoch,
- zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti,
- zvýšenie kapacity dopravného spojenia, kvality mobility a bezpečnosti dopravy v intravilánoch miest a obcí,
- zvýšenie podielu cyklistickej dopravy a zabezpečenie bezpečnej a kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry a jej integrácie s inými druhmi dopravy.

Železničná doprava

Prioritou bude **modernizácia hlavných železničných tratí zaradených do siete TEN-T** s vysokým dopytom po železničnej osobnej a nákladnej doprave (modernizácia koridorov na základnej sieti koridoru Rýn-Dunaj v trase Žilina – Košice – št. hr. SR /UA, Baltsko-jadranského koridoru v trase Žilina – št. hr. SR/ČR a koridoru Orient/východné Stredomorie v trase št. hr. SR/ČR – Kúty – Bratislava, a súhrnnej siete TEN-T v trase Bratislava – Štúrovo – št. hr. SR/MR a modernizácia najdôležitejších železničných uzlov v Bratislave, Košiciach a Žiline). S cieľom zvýšenia interoperability tratí, významných pre medzinárodnú dopravu, bude realizovaná implementácia systému ERTMS (traťový zabezpečovací systém ETCS a oznamovacie zariadenie GSM-R). Zámerom je tiež vybudovanie stredísk na kontrolu a prípravu vozového parku železničnej osobnej dopravy pre prevádzku v rámci služieb vo verejnom záujme a výstavbu terminálov intermodálnej prepravy, za účelom presunu diaľkovej nákladnej dopravy z ciest na železniciu.

V rámci **regionálnej železničnej dopravy** sa budú projekty zameriavať na perspektívne regionálne trate s dostatočným dopytom po osobnej alebo nákladnej železničnej doprave. Plánovaná je taktiež podpora transformácie uhoľného regiónu hornej Nitry - zámerom je rozvíjať železničnú dopravu s ohľadom na frekvenciu a rýchlosť spojení, hlavne smerom na Nitru a Bratislavu. Cieľom je zabezpečiť požadované technické a prevádzkové parametre týchto tratí a rýchle napojenie regiónov na transeurópsku sieť železničnou dopravou. Intervencie budú zamerané na modernizáciu železničných tratí a zabezpečovacích zariadení, inštaláciu telekomunikačného systému GSM-R, elektrifikáciu železničných tratí, diaľkové riadenie dopravy, zvýšenie traťovej rýchlosti a pod. Infraštruktúrne projekty budú synergicky doplnené investíciami do obnovy mobilných prostriedkov železničnej verejnej osobnej dopravy, do infraštruktúry na kontrolu a prípravu vozového parku, na znížovanie bezpečnostných rizík (napr. modernizácia železničných priecestí, odstraňovanie úrovňových križovaní s cestnou infraštruktúrou), na budovanie podpornej infraštruktúry (napr. parkoviská), zlepšovanie poskytovaných služieb obyvateľom a na výstavbu terminálov intermodálnej prepravy. Konkrétne projekty v oblasti regionálnej železničnej dopravy budú stanovené na základe výsledkov štúdií realizovateľnosti a budú odrážať zoznam priorit stanovených v spolupráci s útvarami hodnoty za peniaze.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie kvality železničnej infraštruktúry pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej a nákladnej dopravy, odstránenie kľúčových úzkych miest na železničnej sieti TEN-T, zníženie časových strát a prevádzkových nákladov a rozvoj služieb v diaľkovej a regionálnej osobnej doprave,
- zvýšenie podielu elektrickej trakcie na celkových výkonoch železničnej dopravy a zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov,
- zvýšenie spoľahlivosti a atraktivity ekologickej a udržateľnej verejnej osobnej dopravy v porovnaní

s individuálnou automobilovou dopravou, vr. zlepšenia prístupnosti pre osoby so zníženou pohyblivosťou,

- odľahčenie preťaženej cestnej infraštruktúry a lepšie využitie kapacity železničnej dopravnej cesty,
- stabilizácia sektora verejnej osobnej železničnej dopravy, zvýšenie pripravenosti na liberalizáciu, vrátane zvýšenia atraktivity, konkurencieschopnosti a preferencie železničnej dopravy v porovnaní s individuálnou osobnou dopravou,
- zahustenie taktu na tratiach so silnými prúdmi cestujúcich a umožnenie efektívnejších obehov vlakových súprav vďaka skráteniu jazdných časov a zvýšeniu priepustnosti železničných tratí,
- zabezpečenie udržateľnosti kvality vozidiel a s tým súvisiacich služieb poskytovaných pre cestujúcich,
- zníženie počtu úmrtí na železničných priecestiach, celkové zvýšenie bezpečnosti železničnej dopravy.

Vodná doprava

Realizované budú projekty na zabezpečenie celoročnej splavnosti vodných ciest, zaradených do základnej siete TEN-T vnútrozemských vodných ciest (Dunaj Váh). Prioritou sú tzv. úzke miesta - nízke vodostavy, nedostatočné plavebné výšky pod mostmi a obmedzené plavebné šírky v plavebnej dráhe. Dôraz sa bude klásť na modernizáciu infraštruktúry a superštruktúry verejných prístavov TEN-T (Bratislava, Komárno) a na dovybavenie vhodnými zariadeniami. Pozornosť bude venovaná aj pomoci prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel, s cieľom odstrániť zaostávanie za ekologizáciou vozidiel v cestnej doprave a udržať status environmentálne priaznivej dopravy pre odvetvie vnútrozemskej vodnej dopravy (VVD).

Očakávané výsledky:

- zlepšenie kvality infraštruktúry vodnej dopravy pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej nákladnej a osobnej lodnej dopravy, vytvorenie celoročne garantovaných plavebných hĺbok a zvýšenie bezpečnosti vodnej dopravy,
- odstránenie kľúčových úzkych miest na základnej sieti TEN-T pre vodnú dopravu,
- zníženie časových strát a prevádzkových nákladov zvýšením prepravných rýchlostí,
- odľahčenie preťaženej cestnej infraštruktúry a zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie,
- rozšírenie portfólia ponúkaných prístavných, logistických a ďalších služieb,
- zvýšenie konkurencieschopnosti verejných prístavov pri porovnaní s inými prístavmi na Dunaji,
- ekologizácia už prevádzkovaných plavidiel vnútrozemskej plavby v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1628 zo 14. septembra 2016 o požiadavkách na emisné limity plyných a pevných znečisťujúcich látok a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdových strojov.

CIEĽ POLITIKY 4 – SOCIÁLNE, SPRAVODLIVÉ A VZDELANÉ SLOVENSKO (SOCIÁLNEJŠIA EURÓPA)

Fond: ESF+/EFRR

Opatrenia v tejto oblasti budú primárne zamerané na podporu zraniteľných a znevýhodnených osôb, ktorými sú napr. dlhodobo nezamestnaní, mladí ľudia vo veku do 29 rokov, starší ako 50 rokov, osoby s nízkou kvalifikáciou, osoby so zdravotným postihnutím, osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, príslušníci marginalizovaných rómskych komunit (MRK) a migranti. Spoločným očakávaným výsledkom podporovaných intervencií je scitlivenie spoločnosti.

Adaptabilný a prístupný trh práce

S ohľadom na významné zmeny na trhu práce a krízu vyvolanú šírením pandémie COVID-19 bude potrebné cielene podporovať najmä zraniteľné a znevýhodnené osoby/uchádzačov o zamestnanie pri ich začleňovaní sa na trh práce. Podpora sa bude realizovať prostredníctvom individuálneho prístupu, odborného poradenstva a užšej spolupráce štátu s neštátnymi poskytovateľmi služieb zamestnanosti a s regionálnymi a miestnymi orgánmi, ako aj prostredníctvom činnosti sociálnych a rodinných podnikov. Rýchlo sa meniaci trh práce vyžaduje investície do rozvoja zručností osôb na trhu práce, najmä súvisiacich s digitálnou a zelenou transformáciou ekonomiky a do zvyšovania kvality služieb zamestnanosti, vrátane ich elektronizácie. V regiónoch s vysokou nezamestnanosťou bude nevyhnutná aj podpora vytvárania pracovných miest a podpora pri samozamestnaní. Nové a odolné pracovné miesta bude potrebné vytvárať aj v oblasti zeleného hospodárstva.

Výzvou je podpora dostupnej a kvalitnej starostlivosti, ako aj inovatívnych a flexibilných foriem starostlivosti o deti, flexibilných foriem práce a sociálnych (odľahčovacích) služieb pre rodičov malých detí a osoby, ktoré sa

starajú o členov a členky spoločnosti odkázaných na pomoc pri sebaobsluže. Rovnoprávne postavenie žien a mužov v zamestnaní, vrátane odmeňovania, je vhodné podporiť lepšou osvetovou činnosťou a dôležitou je aj aktivizácia seniorov na spoločenskom živote a pri podporných činnostiach súvisiacich s rozvojom trhu práce.

Očakávané výsledky:

- nižšia nezamestnanosť zraniteľných a znevýhodnených osôb, najmä dlhodobo nezamestnaných,
- menšie rozdiely v regionálnej miere nezamestnanosti,
- vyššia zamestnanosť zraniteľných a znevýhodnených osôb,
- vyšší počet osôb so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce,
- vyšší podiel subjektov sociálnej ekonomiky na zamestnávaní zraniteľných a znevýhodnených osôb,
- individualizovaný prístup pri zabezpečovaní služieb zamestnanosti,
- existencia funkčných partnerstiev v oblasti služieb zamestnanosti,
- lepšia pripravenosť zamestnancov, zamestnávateľov a inštitúcií na zmeny na trhu práce, podpora vytvárania zelených pracovných miest,
- lepšia dostupnosť elektronických služieb zamestnanosti, prístupných aj pre znevýhodnené skupiny,
- vyššia účasť rodičov malých detí, predovšetkým žien na trhu práce,
- vyššia aktívna účasť seniorov na živote komunity.

Kvalitné inkluzívne vzdelávanie

Prioritou je poskytovať kvalitné, atraktívne a inkluzívne vzdelávanie na všetkých stupňoch, aby absolventi vzdelávania (deti, žiaci, študenti) rozvinuli svoj potenciál, globálne kompetencie a zodpovedne sa pripravili na prechod na vyššie stupne vzdelávania a na trh práce. V oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve je potrebné zlepšiť podporu rodín, najmä v MRK, zabezpečiť prístup k intervenciám v ranom detstve, ako aj zdravotné a sociálne poradenstvo, osvetu a edukáciu dospelých. Je treba stimulovať záujem žiakov o štúdium na stredných odborných školách zatriktívením podmienok štúdia jednotlivých odborov, zabezpečením dostupnosti štúdia a potrebnej vybavenosti a zvýšiť uplatniteľnosť absolventov v odbore. V oblasti ďalšieho vzdelávania je potrebné odstraňovať bariéry v prístupe k celoživotnému vzdelávaniu (CŽV) a rozvíjať jeho kapacity, a to aj prostredníctvom celoživotného poradenstva a individualizovaných foriem vzdelávania. Nevyhnutnými predpokladmi úspešnej implementácie kvalitného inkluzívneho vzdelávania sú zavádzanie systémových opatrení na predchádzanie diskriminácii, pripravenosť pedagogických a odborných zamestnancov (PZ a OZ), zriaďovateľov a riadiacich zamestnancov škôl a školských zariadení na pôsobenie vo výchovno- vzdelávacom systéme, zabezpečenie dostatočnej kapacity PZ a OZ v školách a školských zariadeniach, prístup ku kvalitnému systému poradenstva a prevencie a odstraňovanie všetkých typov bariér pre zraniteľné a znevýhodnené skupiny na všetkých stupňoch vzdelávania, ako aj lepšie priestorové, materiálno-technologické a didaktické prostriedky škôl a školských zariadení a ich lepšia spolupráca so všetkými relevantnými aktérmi.

Očakávané výsledky:

- vyššia kvalita a atraktivita vzdelávania prístupného pre každého a vyššia atraktivita učiteľského povolania,
- vyššia kapacita a kvalita poskytovaných služieb starostlivosti a vzdelávania pre deti vo veku 0 až 7 rokov s dôrazom na deti z ohrozených skupín (deti so zdravotným znevýhodnením a zo sociálne znevýhodneného prostredia), vrátane starostlivosti v prirodzenom prostredí rodiny,
- vyššia zaškolenosť, vrátane detí od 3 rokov, v predprimárnom vzdelávaní a jeho lepšia dostupnosť,
- vyššia účasť dospelých na CŽV, vrátane seniorov a zraniteľných dospelých, najmä vo vzťahu k rýchlo sa meniacim potrebám na trhu práce,
- systém uznávania výsledkov iného, ako formálneho vzdelávania,
- prispôbenie vzdelávania a profilu absolventov požiadavkám trhu práce,
- posilnenie personálnych kapacít a lepšia pripravenosť PZ, OZ a osôb pripravujúcich sa na pôsobenie vo výchovno-vzdelávacom systéme,
- vyššia úroveň mäkkých, prierezových a kľúčových zručností (napr. čitateľská, prírodovedná a matematická gramotnosť, globálne kompetencie) žiakov najmä z ohrozených skupín, zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov s prvým jazykom odlišujúcim sa od vyučovacieho jazyka,
- vyšší podiel mladých ľudí zo zraniteľných skupín s vyšším stupňom vzdelania,
- nižší podiel žiakov s predčasne ukončenou školskou dochádzkou zo zraniteľných a znevýhodnených skupín na celkovom počte žiakov v SR,
- eliminácia priestorovej segregácie a diskriminácie detí a žiakov so znevýhodnením vo výchovno-vzdelávacom systéme (rómske deti a žiaci, deti a žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia a so zdravotným znevýhodnením),
- vyšší počet osôb, ktoré si zvýšili stupeň vzdelania cez druhošancové vzdelávanie,

- zníženie problémov s prejavmi sociálno-patologických javov (nenávisťné prejavy, šikana, extrémizmus) v školách a školských zariadeniach, ako aj medzi mladými ľuďmi,
- vyššia miera a kvalita debarierizácie a kvalitnejšie priestorové, materiálno-technologické vybavenie škôl na všetkých stupňoch,
- zvýšenie odolnosti vzdelávacieho systému a jeho aktérov voči krízam,
- lepšia dostupnosť infraštruktúry, zabezpečujúcej komplexný rozvoj osobnosti v procese vzdelávania aj so zameraním na fyzickú kondíciu a šport.

Záruka pre mladých

Minulé krízy ukázali, že mladí ľudia sú krízou pravdepodobne zasiahnutí najviac a zvyčajne stratia zamestnanie prví. Výsledky hodnotenia záruky za obdobie 2014 - 2020 ukazujú, že systémy záruky pre mladých ľudí zatiaľ neoslovujú väčšinu mladých ľudí, ktorí sú v situácii NEET (sú nezamestnaní, nezúčastňujú sa vzdelávania ani odbornej prípravy). Mnohí mladí ľudia, často zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia, nemajú prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave, alebo čelia prekážkam v súvislosti s prechodom zo školy do zamestnania. Hoci sa počet nezamestnaných mladých ľudí až do začiatku roka 2020 v priemere znížoval, miera neaktívnych mladých ľudí sa zvýšila. Na rozdiel od nezamestnaných mladých ľudí, neaktívni mladí ľudia zamestnanie ani nehľadajú, a to napríklad z dôvodu choroby alebo prekážok, na ktoré narážajú kvôli zdravotnému postihnutiu, z dôvodu opatrovateľských povinností voči deťom alebo závislým dospelým osobám, ako aj z dôvodu iných osobných alebo rodinných povinností.

Výzvy v tejto oblasti zohľadňujú meniaci sa pracovný trh, najmä digitalizáciu a zelenú transformáciu hospodárstva. Nové pracovné miesta si budú vyžadovať správne zručnosti, vrátane podnikateľských zručností a zručností v oblasti riadenia kariéry. Preto je dôležité mladých ľudí náležite sprevádzať a poskytovať im poradenstvo o profesijných vyhlídkach a potrebách na trhu práce, a to aj počas posledných rokov štúdia. Bude preto potrebné podporiť poskytovanie integrovanej poradenskej činnosti pre mladých ľudí tak, aby sa lepšie identifikovali ich potenciál k aktívnej účasti na trhu práce alebo v ďalšom vzdelávaní. Nemenej dôležité bude zabezpečiť prevenciu nezamestnanosti a nedostatočnej aktivity mladých ľudí prostredníctvom úzkej spolupráce medzi sektormi a s aktívnym zapojením mimovládnych mládežníckych organizácií.

Očakávané výsledky:

- existencia siete poradenských, mentorských a podporných činností pre mladých ľudí,
- vyšší počet mladých ľudí samostatne zárobkovo činných,
- nižší počet mladých ľudí v situácii NEET,
- zavedený systém zisťovania a monitorovania potrieb mladých ľudí,
- viac vzdelávacích príležitostí pre mladých ľudí, najmä v situácii NEET, zameraných na nadobúdanie potrebných zručností, vrátane digitálnych.

Aktívne začlenenie a dostupné služby

Intervencie v oblasti deinštitucionalizácie zariadení a sociálnych služieb budú podporovať rozvoj existujúcich a vznik nových sociálnych služieb a odborných činností komunitného charakteru. Tieto by mali predchádzať umiestňovaniu klientov do zariadení sociálnych služieb a znižovať počet detí v ústavnej starostlivosti. V rámci aktívneho začlenenia je potrebné zvyšovať povedomie verejnosti o právach a živote osôb so zdravotným postihnutím, o násilí v rodinách, na senioroch a o právach detí. Výzvou bude podpora implementácie integrovaného a funkčného systému dlhodobej starostlivosti, jednotnej posudkovej činnosti, jednotnej peňažnej dávky pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, včasnej intervencie, ako aj zatraktívnenie zamestnania odborných zamestnancov v sociálnej a zdravotnej oblasti a otázky spojené s kvalitou sociálnych a zdravotných služieb.

Zabezpečenie dostupnosti integrovanej zdravotnej starostlivosti a starostlivosti o duševné zdravie si vyžaduje intervencie zamerané na zrovnoprávnenie dostupnosti kvalitnej zdravotnej starostlivosti a dobudovanie špecializovaných centier, poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu, ako aj intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení. Predpokladom skvalitnenia poskytovanej zdravotnej starostlivosti je dostupnosť modernej zdravotníckej techniky a zariadení v centrách zdravotnej starostlivosti. Je tiež potrebné zabezpečiť dostupnosť všeobecných ambulancií pre deti, dorast a dospelých, ako aj neodkladnej zdravotnej starostlivosti v neatraktívnych mikroregiónoch. Systematická osvetová, prevenčná a asistenčná práca v MRK zabezpečí prekonávanie bariér v prístupe k starostlivosti a prispeje k lepšej vlastnej starostlivosti o zdravie. Nevyhnutnou potrebou je tiež lepšia pripravenosť zdravotníckeho personálu v poskytovaní zdravotnej starostlivosti obyvateľom MRK.

Pretrvávajúce nedostatky v sociálnych záchraných sieťach a nízka dostupnosť sociálneho, cenovo dostupného a prístupného nájomného bývania si žiadajú ciele intervencie, zamerané na aktivizáciu osôb ohrozených

chudobou a sociálnym vylúčením, ako aj na zlepšenie udržateľnosti podmienok a foriem bývania pre takto ohrozené osoby, vrátane detí a ľudí bez domova. Je nutné pokračovať v opatreniach na odstránenie najhorších foriem chudoby, a to aj zavedením opatrení v oblasti komunitného rozvojového plánovania.

Očakávané výsledky:

- nižší počet detí v ústavnej starostlivosti a vyšší podiel detí vychovávaných v rodinných formách náhradnej starostlivosti,
- viac kapacít sociálnych služieb na komunitnej úrovni a ich lepšia dostupnosť,
- zavedený funkčný systém hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- lepšia dostupnosť včasnej intervencie a starostlivosti o deti s rizikovým alebo neštandardným vývinom,
- viac kapacít špecializovaných bezpečných domov pre obeť násilia a dostupné poradenstvo pre osoby zažívajúce násilie (najmä pre ženy, deti a seniorov),
- zavedené respitné služby pre neformálnych opatrovateľov,
- posilnená sieť zariadení poskytujúcich ústavnú starostlivosť v oblasti dlhodobej starostlivosti, vrátane siete mobilných zariadení poskytujúcich dlhodobú starostlivosť v rámci celého územia SR,
- existencia integrovaného zdravotno-sociálneho prístupu v starostlivosti o ľudí,
- lepšia kvalita života osôb odkázaných na dlhodobú starostlivosť,
- zavedený funkčný model integrovanej zdravotnej starostlivosti, ako aj model virtuálnej integrovanej starostlivosti, vrátane ich vysunutých ambulancií a mobilnej služby, ako aj doplnená sieť samostatných ambulancií v neatraktívnych mikroregiónoch,
- lepšia kvalita a dostupnosť primárnej a dlhodobej zdravotnej starostlivosti, predovšetkým vo vzťahu ku krehkým osobám s komplexnými problémami a obmedzenou funkčnosťou a vo vzťahu k duševnému zdraviu,
- posilnené programy primárnej a sekundárnej prevencie ochorení, s cieľom zabezpečiť znižovanie nerovností v zdraví,
- vytvorenie psycho-sociálnych centier, poskytujúcich dlhodobú starostlivosť komunitného typu o pacientov chronifikovaných psychickými poruchami,
- vyšší počet zdravotných pracovníkov zaradených do špecializačného štúdia, vrátane podpory rezidentského programu a zvyšovanie digitálnych a komunikačných zručností s dôrazom na celoživotné vzdelávanie,
- lepšie podmienky pre zdravie na komunitnej úrovni v MRK,
- lepší prístup obyvateľov oddelených a segregovaných MRK k sociálnej infraštruktúre a zvýšenie hygienických štandardov ich bývania,
- viac vysporiadaných vzťahov MRK vo vzťahu k bývaniu,
- nižší počet nelegálnych obydlí, charakterizovaných extrémne nízkymi hygienickými normami,
- vyšší podiel MRK s dostupnou základnou infraštruktúrou a technickou vybavenosťou,
- funkčný systém zberu, aktualizácie údajov a analýz o životných podmienkach MRK,
- efektívna integrácia štátnych príslušníkov z tretích krajín,
- nižší počet dospelých osôb a detí ohrozených rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia,
- lepšia dostupnosť individualizovaného poradenstva pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, s cieľom posilniť kompetencie jednotlivcov riešiť životné potreby,
- lepšia dostupnosť sociálnych služieb krízovej intervencie (terénna, ambulantná, pobytová, dištančná),
- lepšia dostupnosť sociálneho bývania pre špecifické cieľové skupiny,
- vyššia informovanosť osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením o zdraví, zdravej výžive a zdravom životnom štýle,
- vyšší počet sídiel (vrátane MRK) s vypracovanými komunitnými plánmi rozvoja, s dôrazom na rovnosť žien a mužov, nediskrimináciu, identifikáciu potrieb mladých ľudí, osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením a spôsobov ich riešenia, s aktívnym zapojením členov komunit.

Potravinová a materiálna deprivácia

Znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia patrí k dlhodobým prioritám verejných politík v SR. Napriek tomu miera materiálnej deprivácie v roku 2018 vzrástla v porovnaní s rokom 2017 zo 16,4 % na 17,2 %. Pretrvávajúcou výzvou je preto zabezpečenie potravín a základných materiálnych (hygienických) potrieb pre najodkázanejšie osoby, a to v záujme zníženia celkového ekonomického zaťaženia týchto rizikových skupín nachádzajúcich sa v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Za potravinovú a materiálnu depriváciu sa považuje nedostatok potravín a základných hygienických potrieb u príjemcov pomoci v hmotnej núdzi a osôb bez prístrešia.

Na celom území SR bude aj naďalej potrebné zabezpečiť poskytovanie potravinových a hygienických balíčkov a teplého jedla, ako aj distribúciu darovaných potravín. Uvedené aktivity je vhodné doplniť sprievodnými sociálnymi činnosťami, zameranými na riešenie potravinovej a materiálnej deprivácie.

Očakávané výsledky:

- podiel osôb, ktoré čelia najhorším formám chudoby a materiálnej deprivácie, na úrovni priemeru EÚ-27 (13,4%).

Sociálne inovácie a experimenty

Cieľom intervencií bude podporiť overenie funkčnosti nových, lepších prístupov v oblasti inkluzívnosti trhu práce a vzdelávania, aktívneho začlenenia a intervencií zameraných na zraniteľné, znevýhodnené osoby a osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, ktorých zámerom bude implementovať opatrenia v prospech ich sociálnej integrácie na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni. Sociálne inovácie môžu zahŕňať nové produkty, procesy, služby, organizačné usporiadanie, technológie, regulácie, inštitucionálne normy, či funkcie.

Očakávané výsledky:

- vyšší počet inovačných projektov,
- vyšší počet projektov sociálnych experimentov.

CIEĽ POLITIKY 5 – KVALITNÝ ŽIVOT V REGIÓNOCH (EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM)

Fond: EFRR

Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov

Je potrebné sa zamerať na rozvoj analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov a dlhodobé vzdelávanie pracovníkov na všetkých úrovniach verejnej správy, v súlade s platným právnym a kompetenčným rámcom za využitia know-how z budovania príslušných útvarov na úrovni štátu tak, aby výsledkom bol kvalitnejší výkon samosprávnych funkcií, optimalizácia procesov a tvorba lepších verejných politík v územnej samospráve.

Očakávané výsledky:

- vyššia úroveň analyticko-strategických kapacít,
- vyškolené administratívne kapacity v regionálnych a miestnych orgánoch verejnej moci,
- implementácia prístupov k tvorbe politík na základe dát a hodnotenia dopadov miestnych a regionálnych politík, resp. hodnotenia kvality poskytovania a dostupnosti verejných služieb,
- implementované projekty územných stratégií.

Kvalitnejšie verejné politiky a otvorené vládnutie

Cieľom tejto oblasti podpory je zvýšenie efektívnosti výkonu verejnej správy a zvýšenie kvality poskytovaných verejných služieb zavádzaním rozhodovania a tvorby verejných politík na základe princípov otvoreného vládnutia.

Očakávané výsledky

- posilnená spolupráca medzi samosprávou a občianskou spoločnosťou, vytvorené a efektívne fungujúce medzisektorové partnerstvá,
- zvýšená úroveň vedomostí a povedomia občanov a zamestnancov samosprávy v oblasti participácie, komunikácie a spolupráce,
- zvýšená miera a efektívnosť participácie socioekonomických partnerov a zástupcov občianskej spoločnosti na tvorbe, implementácii a monitoringu verejných politík, vrátane zapojenia marginalizovaných a zraniteľných skupín.

Prevenia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov

Hlavným cieľom tejto aktivity je predchádzanie problémovým javom a napätiu v komunitách obcí a regiónov, zvýšenie bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov, prevencie kriminality, poskytovania služieb a pomoci pre obeť trestných činov, zvýšenia povedomia a informovanosti občanov.

Očakávané výsledky:

- dobudovanie bezpečnostnej infraštruktúry pre prevenciu kriminality,

- zvýšenie informovanosti občanov (hlavne rizikových skupín obyvateľstva) v oblasti prevencie kriminality,
- zlepšenie prístupu k službám zameraným na pomoc obetiam trestných činov a potencionálnym obetiam trestných činov,
- zvýšené povedomie o demokracii, inštitúciách demokratického štátu, ľudských právach,
- zvýšená kapacita samosprávy predchádzať radikalizácii a ďalším nežiaducim spoločenským javom a schopnosť pracovať s rizikovými zložkami populácie v mestskom aj vidieckom prostredí,
- zvýšená mediálna a informačná gramotnosť a úroveň kritického myslenia občanov a zamestnancov samospráv,
- vypracované analýzy bezpečnostnej situácie, miestne a regionálne deradikalizačné stratégie a ich pravidelný monitoring.

Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas

Hlavným cieľom tejto aktivity je zvýšenie záujmu občanov o pohybové aktivity v mestách a obciach a vytvorenie nových príležitostí trávenia voľného času, a to za účelom podpory zdravého životného štýlu občanov, spoločenského/komunitného rozvoja a prevencie kriminality. Aplikáciou sa prispeje k zvýšeniu pohybových aktivít občanov všetkých vekových skupín, čoho dôsledkom je zdravšia spoločnosť a lepšie začlenenie občanov do sociálnych skupín. Tieto ciele budú naplnené prostredníctvom opatrení na budovanie regionálnej športovej infraštruktúry, ktorá bude k dispozícii verejnosti pre ich pohybové a športové aktivity, s cieľom podpory medzigeneračného stretávania sa a trávenia voľného času komunit žijúcich v blízkosti športovísk, vrátane seniorov, či zdravotne postihnutých občanov.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie množstva a kvality miestnej infraštruktúry, slúžiacej pre pohybové, športové a voľno-časové aktivity všetkých vekových skupín,
- získanie vhodných návykov u detí na disciplínu, zodpovednosť, integritu, fair-play a spoluprácu,
- masovejšie využívanie kapacít v podporených objektoch, nárast počtu osôb zapojených do pohybových a voľnočasových aktivít v rámci komunit,
- skvalitnenie analytických a štatistických zdrojov v oblasti vplyvu pohybových aktivít na životný štýl občanov.

Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Podpora kultúrneho dedičstva, komunitného rozvoja a udržateľného cestovného ruchu by mala byť orientovaná na revitalizáciu územia, odbornú infraštruktúru, vybavenie a rozvoj destinačného manažmentu regiónov s využitím ich endogénneho potenciálu a prostredníctvom zvyšovania povedomia návštevníkov i obyvateľov daného územia. Aktíva, ktoré v území existujú, je potrebné zveľaďovať, ako jeden z najdôležitejších prvkov pri rozvoji lokálnych ekonomík, najmä v regiónoch s nízkym potenciálom rastu priemyselných odvetví. Súčasťou podpory by mala byť koordinácia existujúcich aktivít v území, pri reflektovaní existujúcich príležitostí a aktívne iniciovanie vzniku nových pre vylepšenie alebo udržanie konkurenčnej výhody danej destinácie. To zahŕňa podporu a efektívnejšie a intenzívnejšie využívanie národných kultúrnych pamiatok, ostatnej kultúrnej infraštruktúry, historických a prírodných lokalít, pamiatkových objektov a nevyužívaných objektov, s dôrazom na popularizáciu tradícií a histórie, umenia a kultúry s cieľom posilniť ich edukatívny potenciál, atraktivitu regiónov a zlepšiť podmienky pre kultúru, umenie a komunitné aktivity. Dôraz bude kladený na širšie sprístupňovanie kultúrneho a prírodného dedičstva verejnosti, pridanú hodnotu vo vzťahu k vzdelávaniu obyvateľov a kreatívnemu priemyslu, podporu rozvoja miestnej a regionálnej kultúry a kultúry národnostných menšín a komunitný rozvoj v území.

Cieľom aktivít je zachovať, ochrániť a rozvíjať potenciál kultúrnych, prírodných a iných aktív regiónov a využiť ho na vyvážený rozvoj územia s pozitívnymi dopadmi na komunitný rozvoj, miestnu, či regionálnu zamestnanosť a miestne podnikateľské prostredie.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie ekonomického prínosu cestovného ruchu v regiónoch,
- zlepšenie stavebno-technického stavu a vybavenia kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry v regiónoch, historických lokalít a pamiatkových objektov v regiónoch,
- obnova národných kultúrnych pamiatok, vrátane kultúrnych a prírodných pamiatok zaradených v zozname svetového dedičstva UNESCO,
- zlepšenie stavu nevyužívaných objektov a ich využitie pre rozvoj miestnych komunit,
- zlepšenie dostupnosti regionálnych, turisticky zaujímavých destinácií a zlepšenie informovanosti o nich,

- zvýšenie interaktivity prezentovaných informácií a posilnenie turisticko-edukačného potenciálu kultúrnych a prírodných aktív cestovného ruchu,
- akcia Európske hlavné mesto kultúry 2026.

FOND NA SPRAVODLIVÚ TRANSFORMÁCIU (FST)

Fond: FST

FST je nástrojom na zmierňovanie sociálnych, ekonomických, zamestnaneckých a environmentálnych dôsledkov transformácie smerom k uhlíkovo neutrálnemu hospodárstvu v rámci stratégie tzv. „*Európskeho zeleného dohovoru*“. Je kľúčovým nástrojom na podporu území (hospodárska diverzifikácia území), ktoré sú najviac postihnuté prechodom ku klimatickej neutralite, na zabránenie nárastu regionálnych rozdielov a na rekvalifikáciu a aktívne začleňovanie ich pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie. Na Slovensku ide o štyri regióny, ktoré majú potenciál byť podporované v rámci FST, a to: Trenčiansky región (konkrétne región hornej Nitry) Bratislavský región, Banskobystrický región a Košický región.

Očakávané výsledky:

- produktívne investície do MSP, vrátane mikropodnikov startupov, ktoré povedú k hospodárskej diverzifikácii, modernizácii a konverzii,
- investície do vytvárania nových firiem, ktoré vedú k vytváraniu nových pracovných miest, a to aj prostredníctvom podnikateľských inkubátorov a konzultačných služieb,
- investície do výskumných a inovačných činností, vrátane investícií do univerzít a verejných výskumných inštitúcií a podpora transferu pokrokových technológií,
- investície do zavádzania technológií, systémov a infraštruktúry na cenovo dostupnú čistú energiu, vrátane technológií na skladovanie energie, investície v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, energetickej efektívnosti s cieľom znižovania energetickej chudoby a energie z obnoviteľných zdrojov,
- investície do digitalizácie a digitálnej prepojitelnosti,
- investície do regenerácie a dekontaminácie lokalít, projektov obnovy pozemkov podľa potreby vrátane zelenej infraštruktúry a obnovy projektov so zreteľom na zásadu znečisťovateľ platí,
- investície do posilňovania obehového hospodárstva, a to aj prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, jeho znižovania, efektívneho využívania zdrojov, opätovného využívania, opravy a recyklácie,
- investície do inteligentnej a udržateľnej mobility vrátane dekarbonizácie miestneho dopravného sektoru a jeho infraštruktúry,
- zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácie pracovníkov,
- aktívne začleňovanie uchádzačov o zamestnanie,
- pomoc pri hľadaní zamestnania pre uchádzačov o zamestnanie,
- obnova a modernizácia sietí diaľkového vykurovania s cieľom zlepšiť energetickú efektívnosť systémov investície do výroby tepla z OZE
- ďalšie činnosti v oblasti vzdelávania a sociálneho začlenenia vrátane infraštruktúry na účely výcvikových stredísk, zariadení starostlivosti o deti a staršie osoby, ak sú uvedené v Pláne spravodlivej transformácie územia v súlade s článkom 7 Nariadenia.